

УДК 392.3(477)

А. О. Фурдичко

КУЛЬТУРА МОРАЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНСЬКІЙ СІМ'Ї

У статті висвітлюється культура моральних сімейних відносин в українській родині, якій внутрішньо притаманні: любов і повага у подружжі; прагнення виховати дітей на принципах загальнолюдської моралі; ідейний зв'язок й духовна спадкоємність поколінь; вимоглива батьківська любов, шанобливе ставлення до батьків та старших у родині за віком; реалізація моральних та естетичних потреб усіх членів сім'ї.

Ключові слова: культура, мораль, звичаєве право, моральні відносини, українська сім'я.

Особливе місце у культурно-історичному розвитку нашого народу належить в українському бутті, а відтак і в українознавстві посідає проблема сім'ї – заснованому на шлюбіві та кровноспоріднених зв'язках об'єднанні людей. Члени сім'ї є міцно зінтегрованими господарсько-побутовою спільністю й взаємною відповідальністю. Сім'я – це первинна інституалізована форма спільної життєдіяльності людей. Система взаємодії сім'ї і суспільства в одному відношенні, сім'ї й особистості – в іншому зумовлюють соціальні функції сім'ї. Найголовнішими з них є прокреативна, господарство-побутова й виховна, яка є головним консолідаційним чинником у структурі націокультурної спільноти. Сім'я – це об'єднання людей, пов'язаних спільністю побуту та взаємною відповідальністю, об'єднання, що ґрунтується на шлюбі або кровній спорідненості. Саме завдяки сім'ї протягом тисячоліть віків в Україні викристалізовувався дидактико-виховний педагогічний досвід українського та інших народів, втілений у їхній життєвій його мудрості, вміннях і навичках соціалізації низки виховання наступних поколінь.

Проблеми моральних відносин в сім'ї завжди привертала пильну увагу науковців. Постійно актуальні для будь-якого суспільства й для будь-якого історичного часу, їх досліджували багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Видатний радянський етнокulturолог Ю. Бромлей, характеризуючи феномен обряду, наголошує на їх ролі у процесах стереотипізації суспільної поведінки, людських дій та вчинків. Обряди позбавлені практичної доцільності, але виконують важливу соціальну функцію закріплення та передання сукупності моральних норм і естетичних цінностей [2, с. 70-71].

Об'єктом дослідження низки дисертаційних робіт в Україні після проголошення її державної незалежності стали традиція, свято і обряд у морально-естетичному виховному контексті (В. Грябан «Релікти культу вогню у світогляді, звичаях і традиціях українців Буковини ХІХ–ХХ ст.» [3], А. Дондюк «Традиція як спосіб морального буття» [4], О. Кожоляно «Передшлюбна весільна обрядовість українців Буковини (кінця ХІХ–ХХ ст.)» [6], Л. Савчин «Звичаєва сімейно-побутова обрядовість та її значення в традиційній культурі Волинського полісся (на матеріалах польових досліджень 20–30-х. рр. ХХ ст.)» [9] та ін.). Зазначені автори звертаються у своїх працях до проблем морального буття українця взагалі і до шлюбно-сімейних стосунків в традиційній культурі зокрема. Об'єднуючим дискурсом усіх цих досліджень є думка, що практична регуляція моральності сімейних відносин здійснюється через функціонування звичаїв та обрядів, які сприяють забезпеченню успішної життєдіяльності родини, формуванню в наступних поколінь потреби у гармонії та порядку.

Однак зазначимо, що проблема культури моральних відносин в українській сім'ї все ще залишається недостатньо дослідженою. Висвітлення сутності моральних традицій у сімейному бутті українського народу актуалізує його моральний досвід, сприяє формуванню історичного зв'язку з ним громадян незалежної України. Цим і визначається актуальність зазначеної теми статті. Метою представленої роботи є висвітлення культури моральних відносин в українській сім'ї.

На моральну культуру української сім'ї, починаючи з часів Київської Русі, суттєво вплинув феномен звичаєвого права – системи об'єктивно спричинених і прийнятих селянським середовищем здебільшого неписаних форм та уявлень про поведінку та взаємовідносини людей у різних сферах їхньої життєдіяльності. Основним джерелом звичаєвого права слугували народні юридичні та моральні звичаї. Через всю свою історію українці пронесли шанобливе ставлення до звичаїв предків. Ще літописець Нестор повідомляв, що «кожне з давньоруських племен «має обичай свій і закон батьків своїх» [1, с. 98].

Особливо цінним у Біблійному моральному вченні є, після любові до Бога, шанобливе ставлення дітей до їхніх батьків. Християнська мораль вимагала від людей норм поведінки, викладених у Біблії. Біблія – священна книга духовно-морального збагачення особистості. Віра в Бога, уособлення вищого Блага – Добра, пройшовши випробування багатомісячною практикою, стала наріжним каменем виховання у християнській українській родині. в добро поширюється на всю поведінку людини, на всі її сфери життя. Віруюча людина відстоює високі норми моральності. Тому змалку наші пращури повчали в українських родинах вчили дітей ставати на захист бік Добра на протигагу злу. Релігійна проповідь милосердя просякнута ідеєю співчутливості, любові до ближнього й благочестя. Тому на великі християнські

В усі часи Милосердя вважалося чудовою ознакою доброго серця людини. На свята в заможних родини мали допомагати бідним грошима, одягом та, продуктами. Середняки ділилися Хто не спроможний був на багаті дари – давав горщиком меду або паляницею. Дари посилались також ув'язненим, хворим і, сиротам у притулки. І зустрічали благодійники свято з чистим сумлінням, бо над оселею їхньою було благословення Боже. «Бог все бачить, все чує й у, все знає», – цим гаслом немовби твердженням мобілізувалася совість віруючої людини, як наймогутніший засіб самоконтролю за її суспільною поведінкою. своїми помислами в вчинках.

Сім'я в Україні XVII–XVIII ст. була типово патріархальною. Дружина була беззастережно підпорядкована чоловікові. Ця напівповноправна особа постійно перебувала під чієюсь опікою: доки не вийде заміж – нею опікувалися батьки, а за їхньої відсутності – найближчі старші родичі. Виходячи заміж, молода жінка переходила під опіку свого чоловіка. У випадку овдовіння жінці та її дітям призначалися зовнішні опікуни – «нарочиті». Таке безправне соціальне становище жінки фіксувалося статтями Литовського статуту (1520 р.), які застерігали дівчину, яка наслідиться вийти заміж без волі батьків, а дівчину-сироту – без волі родичів-опікунів, що вона позбавиться права на одержання приданого, якщо ж вона виростає у заможній сім'ї, та втрапить своє спадкове майно. Суворі санкції очікували дівчину чи удову з аристократичних верств суспільства, якщо вона наважувалася вийти заміж за людину «простого стану»; тоді й діти її після народження позбавлялися дворянських прав. Щоправда, за цим же статутом дівчині «простого роду» у випадку одруження з шляхтичем обіцявся дворянський статус. За твердженням українського історика О.Левицького, заможна громадянка Литовської феодальної держави володіла необмеженим правом купувати й продавати рухоме та нерухоме майно. Вона вступала в юридичні зобов'язання: подавала судові позови, нерідко добре знала Статут та інші

закони, повноправно з'являлася у суд й виступала у залі судових засідань, не поступаючи чоловікам у знанні тонкощів судової казуїстики. Жінка, виходячи заміж, брала прізвище чоловіка, проте мала право зберегти і своє попереднє. Нерідко в офіційних документах заміжні жінки підписувалися лише своїм дівочим прізвищем [8, с. 62].

За звичаями пізнього Середньовіччя придане, яке приносила жінка в сім'ю (його передавав тесть зятеві у день весілля), вважалось міцною матеріальною запорукою для створення нової сім'ї. Моральними й правовими достоїнствами шлюбу користувалося подружжя. Коли ж шлюб переставав існувати – внаслідок смерті чоловіка або через розлучення – придане у повному обсязі підлягало поверненню жінці, й пізніше його успадковували її діти, або ж вона заповідала свій посаг тому, кому хотіла. На випадок смерті жінки, яка не мала дітей, придане поверталось до її роду й розподілялось між її братами.

Порушення подружньої вірності у Великому Князівстві Литовському та Речі Посполитій вважалось достатньою підставою для розірвання шлюбу. За Литовським Статутом, як і у давньоруському праві, перелюбство вважалось тяжким кримінальним злочином й каралось смертю. Не менш суворими були постанови пізньосередньовічних магістратських та ратушних судів.

Цілком справедливо зауважити, що шлюбна мораль традиційно є тугим вузлом суперечностей: вона керує найінтимнішою сферою діяльності індивіда й водночас саме нею твердість і підпорядкованість інтересів особистості інтересам суспільства є закріпленими традиційно. Цей різновид суспільної моралі завжди був загальним показником рівня цивілізованості суспільства, ступеня цінності для нього індивідуальної свободи й відповідальності людини. Не випадково у примітивно влаштованих суспільствах суспільна регуляція шлюбних стосунків завжди була занадто категоричною і, отже, такою, що виходить за межі функціонування моралі. Але саме у шлюбно-сімейній, інтимній сфері аморалізм завжди був відвертим показником руйнування традиційних суспільних зв'язків.

Важливим показником моральності сімейно-шлюбних відносин є ставлення до жінки не як до безправної, а як до рівної чоловікової особи. «Коли се правда, – зауважував Іван Франко у своїй статті «Жіноча неволя в руських піснях народних», – що мірою культурності всякого народу може служити то, як той народ обходиться з жінками, то й се безперечна правда, що русько-український народ після сеї міри покажеться високо культурним у відношенні до других сусідніх народів» [10, с. 110].

Моральним в Україні XVI–XVIII ст. вважалось повторне одруження або заміжжя принаймні через півроку жалоби по смерті чоловіка (дружини). Литовський статут 1529 р. зазначає, що жінка у випадку такого одруження раніше зазначеного терміну втрачає записане їй від чоловіка віно й повинна заплатити штраф. Магдебурзьким правом 1497 р. кожному вільно було одружуватись стільки разів, скільки побажає, доки без жінки не зможе; так само й жінці по смерті чоловіків своїх вільно йти заміж за іншого. На ці положення, сучасні народному звичаєвому праву, неодноразово посилалися суди, а духівництво не відмовлялося благословляти шлюби четвертий і навіть п'ятий раз. Зазначене свідчить про поширеність у народному побуті багатьох стереотипів звичаєво-правових норм у сімейно-шлюбній сфері життєдіяльності тогочасного українського суспільства. Українське народне прислів'я повчає, «Як склався у людини шлюб, так піде і все її життя». Ідеальним є варіант одруження на все життя з однією коханою людиною. Процес вибору шлюбного партнера завжди був високо відповідальним.

В народній моралі – стрункій системі правил і норм поведінки – оцінювались не

тільки практичні дії, але й їхні мотиви, спонуки та наміри. Особливу роль у моральній регуляції набувало формування в кожному індивіді здатності визначати і скеровувати свою лінію поведінки у суспільстві без повсякчасного зовнішнього контролю. Вона кристалізувалася у вузлових моральних поняттях совісті, відчуття власної гідності та честі. Важливим проявом моральної самосвідомості особи виступає сором – почуття, в якому людина виражає осуд своїх дій, мотивів та моральних якостей. Почуття сорому в історії людства почало розвиватися в людині у процесі відокремлення від первісного колективу. Усвідомлення індивідом ганебності скоєного залежить від домінуючих у кожному окремому суспільстві ідеалів та критеріїв належної поведінки.

Основою традиційної української сімейної моралі є добropорядні стосунки чоловіка і жінки, які сприяють успішному продовженню роду. Народження дитини сприймалося передовсім як поява ще одного помічника. Змалечку дитину привчали до праці, яка є основою суспільного буття: «Щоб добре жити, треба працю любити», «Без труда нема плода», «Хто сіє й оре, не знає про горе». Відома дитяча пісенька «Сорока – ворона» вже у ранньому віці навчає дитину працьовитості і засуджує ледарство: «А ледаче хай поплаче: хто не робить, той не їсть». Морально наставляли дітей казки «Лисичка–сестричка та вовчик–братик», «Дідова дочка та бабина дочка» та ін. Народна мораль піддавала нищівній критиці крадіяство як найгірший злочин і прояв аморалізму: «Хто хоче пропасти, хай навчиться красти», «Краденим добром не забагатієш», «На чужий коровай очей не поривай». Біблійні Божі заповіді «не кради» й «не жадай всього, що у ближнього твого» вважалися незаперечними кожним християнином.

Сумлінне ставлення людини до праці було головним критерієм суспільної цінності української людини. Етнограф З. Кузеля писав, що вже у 4 роки селянська дитина є справжньою людиною: вона глядить меншеньке й курей нагодує, і води внесе [7, с. 240]. До 6-7 – річного віку дівчата і хлопці перебували під опікою матері й виконували приблизно однакову роботу – пасли овець, свиней та гусей. Проте за статевою ознакою поступово диференціювалося їхнє залучення до хатньо-господарських занять. Хлопці допомагали батькові поратися з худобою, дівчата – мамі коло печі, мити посуд й замітати хату. Дівчаток цілеспрямовано навчали прясти й вишивати, тоді як хлопців – пастухувати, у 12 років вони вже вміли орати плугом. На свято пророка Наума (14 грудня н. ст.) дітей відправляли до школи. Хто ж не навчався – їхав за сіном або дровами, а наприкінці зими вивозив з батьком гній на поле. Навесні хлопці допомагали батькові орати, волочити, вибирати каміння з ріллі тощо. З восьмирічного віку навчали молотити ціпом, а з дванадцяти – косити.

Зразковим був шлюб, скріплений присягою молодими у церкві на досмертну вірність і любов. Відтак побрання стало зватися шлюбом за згодою (від «слюбити»). Церковний шлюб прийшов на зміну язичницькому умиканню або побранню (від «брати» у значенні «умикати, викрадати»), яке відбувалося біля води або під великим деревом і справлялося бучно, весело (звідси «весілля») [5, с. 650]. Шлюбні обрядодії, започатковані в язичницьку добу й трансформовані в умовах християнізації, ритуально диференціювалися на сватання, оглядини, заручини і власне весілля.

На відміну від права й інших організованих регуляцій, вимоги моральності формуються у практиці масової поведінки, у процесі взаємозацікавленого спілкування людей й постають відображенням у колективних та індивідуальних уявленнях, почуттях і волі. Завдяки здружуванню за допомогою механізмів моралі різні етноси змогли закоренитися у світовому життєвому просторі, олюднити природне середовище й створити матеріальну та духовну культуру. У моральних нормах відображаються потреби людини й суспільства не в рамках конкретних партикулярних обставин і

ситуацій, а як узагальнення неосяжного історичного досвіду багатьох поколінь. У контексті цих моральних норм можуть оцінюватись як певні окреслені цілі, так і засоби їх реалізації.

Багатовікова взаємодія моралі і релігії як форми суспільної свідомості зумовила появу феномену релігійної моралі, яскравим втіленням якої виступають, зокрема, Декалог (десять іудеохристиянських заповідей), поліконфесійні уявлення про релігійний, й у тому числі християнський моральний ідеал. Сім'я в Україні, як і в усіх тоді навколишніх сусідніх країнах, залишалась патріархальною. Головою сім'ї, отже, мав бути чоловік, якому жінка зобов'язана була бути вірною і слухняною, в усьому покірною. Жінка була наче напівповноправною особою, що весь час перебувала під чиеюсь опікою: доки не вийде заміж – нею опікувалися батьки, чи, якщо вони помирали, найближчі родичі, а коли дівчина виходила заміж, переходила під опіку свого чоловіка. Жінка повдовіє – у неї та її дітей мали з'явитися й нові опікуни – «нарочиті». Таке безправне, на перший погляд, соціальне становище жінки узаконювалося спеціальними настановами Литовського статуту, які застерігали, що дівчина, яка посміє вийти заміж «без волі батьківської і матчиної», а дівчина-сирота – без волі родичів-опікунів, позбавлялася права на одержання приданого і втрачала, якщо дівчина з заможної сім'ї, спадкове майно. Те саме чекало дівчину (чи удову) з вищих станів суспільства, яка вирішувала вийти заміж: за людину «простого стану»: тоді й діти її, коли народяться, ставали людьми «простого стану». Правда, Статут також зазначав, що «простой породи» дівчина, коли вийде за шляхтича, одержує шляхетство.

Проте, як свідчать тогочасні документи, в реальному житті, у колі сім'ї українська жінка займала порівняно високе і навіть самостійне становище. Той самий Литовський статут, з одного боку, обмежував громадянські права жінки, а з другого – визнавав за нею всі особисті права. Визначний історик Орест Левицький підкреслював, спираючись на документи, що жінка вищих станів мала необмежене право купувати й продавати рухоме й нерухоме майно; вона вступала в юридичні зобов'язання; вела судові позови, нерідко добре знала Статут та інші закони, особисто з'являлася в суд і виступала в залі судових засідань, не поступаючись чоловікам у знанні тонкощів судової казуїстики. Коли жінка виходила заміж, то брала прізвище чоловіка, а могла зберігати і своє, й нерідко в документах заміжні жінки підписувалися лише своїм дівочим прізвищем [118, с. 62]. Окремі жінки вищих станів одержували добру освіту, та й серед міщанок було багато письменних [118, с.63].

У сімейній моралі українського народу виступає Бог найнадійнішим охоронцем соціокультурних цінностей, вироблених багатовіковим духовно-практичним досвідом. Ідея Бога (пантеону язичницьких богів) ототожнюється з потребою у заступництві й сакральною об'єктивацією вищого морального Закону-Імперативу. Поширення християнства на Русі як монотеїстичної релігії сприяло утвердженню цінностей моногамної сім'ї, супроводжуваному обмеженням позацерковних форм шлюбу й зміцнення цивілізованих шлюбних зв'язків.

Таким чином, важливим фактором утвердження культури моральних сімейних відносин в Україні стало звичаєве право – система історично вироблених й санкціонованих селянським середовищем здебільшого неписаних норм та уявлень про поведінку й взаємовідносини людей у різних сферах їх життєдіяльності. Функціонування звичаєвого права в Україні віддавна супроводжувалось самобутньою й розмаїтою обрядовістю. Культурі моральних відносин української родини внутрішньо притаманні: любов і повага у подружжі; прагнення виховати дітей на принципах загальнолюдської моралі; ідейний зв'язок й духовна спадкоємність поколінь; вимоглива батьківська любов, шанобливе ставлення до батьків та старших у родині за віком;

реалізація моральних та естетичних потреб усіх членів сім'ї. Народна мораль вимагала сумлінного ставлення до сімейних прав і обов'язків й постійного піклування про розбудову сімейних відносин на засадах взаємної любові, поваги, дружби та взаємодопомоги.

Список використаної літератури:

1. Борак О. О. Україна: етнокультурна мозаїка / О. О. Борак. – Київ : Либідь, 2006. – 328 с.
 2. Бромлей Ю. В. Этнос и этнография / Ю. В. Бромлей. – Москва : Наука, 1973. – 283 с.
 3. Грябан В. В. Релікти культу вогню у світогляді, звичаях і традиціях українців Буковини ХІХ – ХХ ст. : дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.05 / Вікторія Вікторівна Грябан; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т.Рильського НАН України. – Київ, 2002. – 18 с.
 4. Дондюк А. Традиція як спосіб морального буття : автореф. дис. ... канд. філос. наук: спец. 09.00.04 / Андрій Миколайович Дондюк; Ін-т філософії НАН України. – Київ, 1996. - 24 с.
 5. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : словник-довідник / В. В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2006. – 703 с.
 6. Кожоляно О. В. Передшлюбна весільна обрядовість українців Буковини (кін. ХІХ – ХХ ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.05 / Олена Віталіївна Кожоляно; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. — Івано-Франківськ, 2006. — 20 с.
 7. Кузеля З. Народні звичаї й обряди, пов'язані з родинним життям / З. Кузеля // Енциклопедія українознавства. Заг. частина. - Перевид. в Україні. — К., 1994. — С. 239—244.
 8. Левицкий О. И. Черты семейного быта Юго-Западной Руси в XVI — XVII вв. / О. И. Левицкий // Архив Юго-Западной России, издаваемый Комиссиею для разбора древних актов. – К., 1909. – Часть XVIII. – Т. III. — С. 1-120.
 9. Савчин Л. М. Звичаєва сімейно-побутова обрядовість та її значення в традиційній культурі Волинського Полісся (на матеріалах польових досліджень 20-30-х рр. ХХ століття): автореф. дис. канд. істор. наук : спец. 17.00.01 / Лілія Михайлівна Савчин; Київський державний інститут культури. – Київ, 1995. – 24 с.
 10. Франко І. Жіноча неволя в руських піснях народних // Франко І. Зібрання творів: У 50-ти т. / І. Франко. — Київ, 1983. — Т. 26. — С. 110-153.
- Стаття надійшла до редакції 5.05.2015

A. O. Furduchko

THE MORAL RELATIONS' CULTURE IN THE UKRAINIAN FAMILY

The article highlights the culture of the moral relations in the Ukrainian family, which is inherited in love and mutual respect between the spouses; the desire to educate their children on the principles of the universal morality; the ideological feedback and spiritual heredity of the generations; the demanding parental love, the respect for parents and elders; the realization of the moral and aesthetic needs of all family members. The customary law – the system historically produced and sanctioned by peasant environment among a large part of the unwritten norms and beliefs about the behavior and relationships of the people in different areas of their life was the important factor in the culture of the moral family relations in the Ukraine. The traditional morality required a conscientious attitude to the family rights and responsibilities and the constant care of the development of the family relations on the basis of the mutual love, respect, friendship and mutual assistance.

Key words: culture, morality, common law, moral relations, the Ukrainian family.

УДК 745. 52: 069 (477. 53)

Є. Г. Харковина

МИСТЕЦТВО КИЛИМАРСТВА ПОЛТАВСЬКОГО КРАЮ: ІСТОРИЧНІ ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНИЙ СТАН

На основі архівних документів, наукових видань, статей, колекції килимових виробів Полтавського краєзнавчого музею розглянуто та проаналізовано художньо-стилістичні, композиційні і технологічні особливості виготовлення килимів Полтавщини. Проведено диференціацію килимових виробів та висвітлено значення основних символів і знакових систем орнаментального ряду збережених зразків килимарського мистецтва Полтавщини.

Ключові слова: килим, орнамент, Полтавщина, ткацтво, Україна, килимарство.

Килимарство – галузь ткацького ремесла, витвором якого є мальовничі, декоративні, тематичні килими, що являються невід’ємним атрибутом хатнього інтер’єру українців. Казкові квіти-птахи нині живуть на килимах Полтавщини, надаючи їм неповторного колориту.

Полтавщина із суміжною смугою Харківщини й Київщини, південна частина Чернігівщини, Поділля, частина Волині – той простір, на якому українське килимарство розвивалося від первісних часів. Вівчарство, що давало сировину, технології обробки вовни та техніка ткацтва сприяли поширенню килимарства в Україні з давніх часів. Археологічні знахідки свідчать, що мешканці грецьких колоній Північного Причорномор’я й скіфи у побуті користувалися візерунковими тканинами, що можна назвати килимами. Виробами ткацького ремесла й килимарського мистецтва сплачували предки данину. Із писаних джерел довідуємось, що килими в Україні були відомі вже в X ст. і вживалися у князівському побуті. Далі, до XII ст., літопис неодноразово згадує килим як річ, що вживалася в ритуалі князівського поховання [9; 2 – 4].

Полтавщина мала розвинене вівчарство. Про це свідчать такі відомості : Ліпранді, відряджений міністерством внутрішніх справ для ознайомлення зі станом Полтавської губернії в 1840 р., писав про Костянтиноградський повіт: «Главный рк. акт онаго состоит в скотоводстве, и в настоящее время он в лучшем положении против других уездов». У кобеляцькому повіті як визначав Ліпранді, у маєтку Остроградського були великі отари овець. Чисельність яких сягала 16 000 голів [1; 248]. Подаючи опис сільськогосподарської виставки, що відбулася в Полтаві у 1837 р., І. Павловським зазначено, що на неї було привезено різні фарби, вовну та килими [9; 5].

Особливою вишуканістю відзначилися полтавські квіткові килими, що дуже багаті й різноманітні за формою художнього стилю. Широкий розлогий рисунок природних форм розміщено на різному кольоровому тлі – білому, синьому, жовтому, коричневому, чорному. Це надає певного освітлення своїй орнаментиці, впливає на характер узору. Від кольору тла килима нерідко походить і його назва. Кольорове тло ткали нерівномірно скісними хвилястими лініями. Фарбовані нитки спеціально добирались різних відтінків. Це незначне нюансування тону тла свідчить про глибоке мистецьке чуття народних майстрів XVIII ст. [8; 211 – 213].